

EZERÉVES A MAGYAR ISKOLA

Hogyan választották egykor a tanítót?

Az 1868-as Népoktatási Törvény így határozza meg az ideális tanító fogalmát. „*Tudjon a gyerekekkel bánti, azokat munkára nevelni, vallásos, hitében és erkölcsében kifogástalan, kötelességtudó legyen, ki ért a zenéhez, szépen énekel, ismeri a szertartásokat*”.

Hogyan választották meg a falusi kántortanítót?

Ebben az ügyben az iskolaszék döntött. Tagjai voltak: 9 egyházi és a plébános, ugyanis a falusi iskolák az egyház felügyelet alá tartoztak, valamint a kegyúr. A jelentkezők, pályázók közül az iskolaszék először 3 tanítót választott ki, és ha jelölésüket a püspök is jóváhagyta, akkor került sor a próbatételre. Ez a templomban zajlott le. A három ember közül aztán azt választották, aki a legjobban tudott orgonálni, és akinek legjobb volt az énekhangja. Ő lett a kántortanító, a főtanító. aki nem csak tanított, hanem kötelmei szerint részt vett minden egyházi szertartáson.

Így választották a kántortanítót, s hogyan választották, hogyan jutott álláshoz a tanítóképzőből kikerülő pályakezdő tanító? Nem volt könnyű, sokan állás nélkül, többen nevelősködtek, s aki állásra pályázott, több próbán is át kellett esnie.

A megtett út nehézségeire édesanyám irataiból kaptam magyarázatot, eligazítást.

Édesanyám 1940. június 22-én szerzett néptanítói oklevelet a Kőszegi Katolikus Tanítóképzőben, jeles eredménnyel. Eljött a szeptember, állást sehol sem kapott. Közben nagyapámat a visszacsatolt Nagyváradra helyezték szolgálatra. Természetesen vele ment a család, és itt be édesanyám a kolozsvári Püspöki Helynök Úrnak kérelmét, hogy mint tanítót alkalmazzák. Ehhez a kérelemhez csatolta édesanyám oklevelét, születési anyakönyvi kivonatát, valamint illetőségi, orvosi és erkölcsi bizonyítványát.

1941. január 5-én a kolozsvári püspöki helytartó levele megérkezett a következő szöveggel: „Kérésére megbízom Önt *ideiglenes* jelleggel a Nyáradremetei Róm. Kat. Népiskola tanítói állásának ellátásával.” A nyáradremetei iskolaszék a Főhatóság ajánlatára édesanyámat meghívta az iskolánál üresedésben lévő III. állásra. 1941. január 16-án a Marostorda megye királyi tanfelügyelője előtt édesanyám letette az esküt: „Én Szabó Anna esküszöm...”, hogy a tanítói tisztemmel járó kötelességeket mindenkor lelkiismeretesen, híven és pontosan teljesítem és a gondjaimra bízott ifjúságot a magyar haza szeretetében és vallás-erkölcsös szellemben fogom nevelni.”

1941. július 18. keltezésű díjlevele fizetését 140 pengőben állapítja meg. Természetbeni juttatása 2 szoba, konyha és mellékhelyiségek.

Fél évig *ideiglenes* tanító volt édesanyám, majd kérelmére *helyettes* tanítónak nevezték ki 1941. július 31-én. Érdekes mondat fordul elő kinevezésében: „kitöltött próbaszolgálatára.” Mennyi munka, milyen helytállás kellett ahhoz, hogy mint a mesékben „kitöltötte a próbaszolgálatot.” Csak azután gondolhatott arra, hogy kérelmezze *rendes* tanítóná váló kinevezését. 1943. februárjában kerülhetett sor véglegesítésére. Pedagógus életének idejéről a *Működési bizonyítvány* tanúskodik (ld. a túloldalon).

Érdemes megfigyelni először azt, hogy hogyan jutott végleges álláshoz, milyen fokozatok kellett bevárnia, míg eljutott az *ideiglenestől* a *rendes* tanítói kinevezésig. Másodszor pedig, hogy milyen létszámmal és óraszámossal kellett tanítania összevont osztályokat, s ezen kívül még közeleti és kulturális területen is munkálkodnia kellett.

Ma is sokat beszélünk a pedagógusok elhelyezkedési nehézségeiről, az óraszámok emeléséről, és az újabban a pedagógusjelöltek próbaidejének bevezetéséről, és az az elgondolkodtató, hogy ez már 50 évvel ezelőtt is így volt.

A történelmi események miatt később visszakerült édesanyám a maradék Magyarországra, s aztán kezdődött az álláskereső elölről

Gödéné dr. Török Ildikó

Iskolaszéki elnökség.

593 - 1947 szám

Működési bizonyítvány.

Alulírott, iskolaszéki-elnök hivatalosan bizonyítom, hogy Szabó Anna tanítónő, a nyáradremetei (Kördög) rom. kat. elemi népiskolánál működött 1941 január 1.-től 1944 szeptember 9.-ig, az alábbi részletezés szerint:

1941 január 1.-vel, mint ideiglenesen megbízott került Nyáradremetere. Itten minőségileg működött 1941 szeptember 1.-ig. Az 1940-41.-ik iskolai évben az I. osztályt tanította heti 32 órával, mint önálló osztályvezető.

1941 szeptember 1.-től, mint helyettes tanítónő működött 1943 január 1.-ig, mint önálló osztályvezető.

Az 1941-42. iskolai évben a II. osztályt vezette, heti 25 órával. — Az 1942-43. isk. évben a III. osztályt tanította, heti 27 órával, mint önálló osztályvezető.

1943 jan. 1.-től kezdve a menekültügyi 1944 szeptember 9.-ig, mint rendszeres tanító működött, ugyanazén iskolánál. Az 1943-44.-ik iskolai évben a IV. osztályt tanította heti 29 órával.

Fenntervezett tanítónő, nagy a tanügy téren, mint közéleti, kulturális téren kiváló tevékenységet fejtett ki, melyek egyházközségünk öröme és dicsőségére szolgálnak.

Nyáradremetén, 1947. december. 12.

Teleknyesi
nébánsó